

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

7/5960

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/424/601
Konu : Yazılı soru önergesi

06/02/2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 18/12/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.
10.00.02-10003 sayılı yazı,
b) 30/12/2008 tarihli ve 3136/4361 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/5960 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:

Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.KGM.0.00.00.03/436/614
Konu : Yazılı soru önergesi

06/02/2009

Sayın Akın BİRDAL
Diyarbakır Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/5960 Esas No.lu yazılı soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun, 08/05/2008 tarihli ve 26870 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 30/04/2008 tarihli ve 5759 sayılı Kanunla değiştirilen, "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" kenar başlıklı 301. maddesinde,

"(1) Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

(4) Bu suçtan dolayı soruşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır."

Düzenlemesine yer verildiği malûmlardır.

II- Bilindiği üzere, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 301. maddesiyle getirilen düzenleme esas itibarıyla, mülga 765 sayılı Kanunun 159 ve 160. maddeleriyle hüküm altına alınmış bulunan suça ilişkindir. Bu maddelerde muhtelif tarihlerde yapılan değişikliklerle, söz konusu suçla ilgili takibat yapılması, tahkir ve tezyif edilen kurumun başkanının iznine tâbi iken, 1938 yılında yapılan değişiklikle Devletin kurumlarına karşı yöneltilen tahkir ve tezyiftan takibat yapılması Adalet Bakanlığının iznine tâbi kılınmıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe giren ilk hâlinde 301. maddede belirtilen suçtan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması Adalet Bakanının iznine tâbi olmaktan çıkarılmıştır. Maddede 30/04/2008 tarihli ve 5759 sayılı Kanunla yapılan değişiklikte ise, bu suçtan dolayı soruşturma yapılması tekrar Adalet Bakanının iznine tâbi kılınmıştır. 5759 sayılı Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda yapılan görüşmelerinde, soruşturma izninin Cumhurbaşkanına verilmesine ilişkin düzenleme teklifi, Adalet Bakanının iznine tabi kılınarak değiştirilmiştir. Konuyla ilgili olarak Komisyon raporunda;

"Yasada öngörülen "izin koşulu", kamu yararı yönünden takdiri esas alan bir yürütme-siyasa yetkisidir. Yargı ve yargılama yetkisiyle doğrudan bağı olmayan bir yetkidir. "İznin" bir "soruşturma koşulu" olarak öngörülmesi, ifade özgürlüğünü koruma amacına dayalıdır. Öte yandan soruşturma ile kovuşturma arasındaki süreçte iznin yöneldiği kamu yararına aykırı sonuçların doğması da muhtemeldir. Bu ve komisyon tutanaklarına yansıyan diğer gerekçeler içinde izin, soruşturmanın koşulu olarak düzenlenmiştir. Yüksek Yargıtay, izni sanık lehine bir teminat ve maddi ceza normu olarak nitelendirmiştir (Y9CD.26.12.2005 t, 7865/9799- E/K. Karar, yayımlanmamıştır).";

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

"Teklifin 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasında geçen "kovuşturma" ibaresi, düşünceyi açıklama hürriyeti ve hükümde belirtilen değerleri birlikte koruma amacı, suç tipinin uzunca bir soruşturma ve delil toplama evresini zorunlu kılmaması ve benzer nedenlerle "soruşturma" olarak değiştirilmiştir. Ayrıca aynı fıkra da geçen "Cumhurbaşkanının" ibaresi, Cumhurbaşkanının Anayasal konumu (ANY. m. 104 vd.), kamu yararının gerekli kıldığı altyapı donanımı, soruna ilişkin Türkiye geleneği ve benzeri nedenler göz önünde bulundurulmak suretiyle "Adalet Bakanının" olarak değiştirilmiştir. Değişiklik önermeleri oyçokluğuyla kabul edilmiştir.",

İfadelerine yer verilmiştir.

III- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. maddesinin ikinci fıkrasıyla ilgili olarak, düşünce ve ifade özgürlüğünün, sadece toplumda beğenilen, kabul gören, zararsız veya kayıtsızlık içeren bilgiler veya fikirler için değil, aynı zamanda kırııcı, şok edici veya rahatsız edici olanlar için de geçerli sayıldığını ve demokratik bir toplumun olmazsa olmaz unsurlarından çok sesliliğin, tolerans ve hoşgörünün gereği olduğunu belirten yorumu;

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 10. maddesinde yer alan, ifadeyi açıklama özgürlüğünün sınır tanımayan bir değere sahip olması ve böyle bir özgürlüğün halkın büyük bir kesimini rahatsız etse dahi koruma kapsamında kalması;

Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları doğrultusunda ağır, sert veya incitici nitelikte de olsa eleştiri hakkının kullanıldığı durumlarda kişiye yaptırım uygulanamayacağı kriteri;

Anayasanın, "Düşünce ve kanaat hürriyeti" kenar başlıklı 25. maddesi, "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" kenar başlıklı 26. maddesi; 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun, "Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası" başlıklı 26. maddesi ile 301. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz" hükümleri;

Esas alınmak suretiyle, Anayasa tarafından güvence altına alınan ifade özgürlüğü gereğince, bir kısmında ise sözlerin muhataplarına yönelik olması gerekçesiyle genel hükümler uyarınca işlem yapılması gerektiğinden soruşturma izni verilmemektedir.

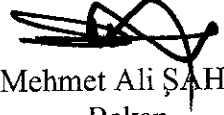
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9 ve 10. maddelerinin hükümleri çerçevesinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ile Yargıtay kararları nazara alınarak, söz ya da ifadelerin eleştiri sınırlarını aşarak şiddeti açıkça teşvik etmesi veya nefret ya da kin duygusunu aşılması durumlarında, soruşturma izni verilmektedir.

IV- Anayasanın 98. maddesinin ikinci fıkrasında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yollarından biri olan "soru"nun, Bakanlar Kurulu adına, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Başbakan veya bakanlardan bilgi istemekten ibaret olduğu; aynı maddenin son fıkrasında da soru ile ilgili önermelerin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile cevaplandırılma, görüşme ve araştırma yöntemlerinin Meclis İçtüzüğü ile düzenleneceğinin öngörüldüğü; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün; "Soru" kenar başlıklı 96. maddesinde "soru"nun kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile Hükümet adına sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere, Başbakan veya bir bakandan açık ve belli konular hakkında "bilgi istemek"ten ibaret olduğunun belirtildiği; "Sorulamayacak konular" kenar başlıklı 97. maddesinde de, başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular ile tek amacı istişare sağlanmaktan ibaret konuların ve konusu evvelce Başkanlığa verilmiş gensoru önergesiyle aynı olan soruların sorulamayacağının hükme bağlandığı malûmlardır.

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼đ¼

Anayasanın ve T¼rkiye B¼y¼k Millet Meclisi İçt¼z¼đ¼n¼n yukarıda belirtilen h¼k¼mleri birlikte değerlendirildiğinde, kişisel g¼r¼ř ileri s¼r¼lerek d¼ř¼nce ¼đrenmeye y¼nelik olan soru ¼nergesine konu edilen diğer hususlara cevap verilmesine yasal imkân g¼r¼lememiřtir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali şAHİN
Bakan